

PUBLIKACJE Z OKAZJI WIZYTY OJCA ŚWIĘTEGO JANA PAWŁA II W OLSZTYNIE

Wizyta Ojca św. Jana Pawła II w Olsztynie zaowocowała również poprzez wydawnictwa i publikacje, które należałoby odnotować i pokrótce omówić.

Dwie pierwsze podejmują problem szerszy, mianowicie dzieje regionu, jego kultury i zabytków. Opatrzona dodatkową obwolutą, w jakiejś mierze także nawiązywała do pamiętnej wizyty Jana Pawła II w Olsztynie 5 i 6 czerwca 1991 r.

1. *Kościół na Warmii, Mazurach i Powiślu. — Kirchen in Ermland, Masuren und Weichselland. — Churches in Warmia, Mazury and Powiśle.* Tekst Andrzej R z e m p o ł u c h. Zdjęcia Waclaw Kapusto. Przekład w języku niemieckim Krystyna Biniek, w języku angielskim Andrzej Dramiński. Olsztyn Wydawnictwo Offer 1991 s. 64. Druk: Zakłady Graficzne im. KEN w Bydgoszczy. Cena 37 000 zł. ISBN 83-85273-01-8.

Książka ta ukazała się w połowie 1991 roku na zlecenie miejscowego Domu Książki. Opatrzona obwolutą z napisem: *Czwarta Pielgrzymka Jana Pawła II do Ojczyzny. Olsztyn 5-6 czerwca 1991 r.*

Tekst i zdjęcia zostały poprzedzone słowem wstępnym biskupa warmińskiego dr. Edmunda Piszczka, w którym zwraca uwagę na zbliżające się 750-lecie chrystianizacji diecezji i powstałe od tego czasu kościoły w różnych okresach i stylach. Kościoły te wyrażały wiarę w Boga i miłość ówczesnego człowieka do Chrystusa. Biskup warmiński życzy czytelnikom książki, aby poznawanie i zwiedzanie pięknych kościołów diecezji warmińskiej „także pobudziło do głębszej refleksji na temat wiary i tego miejsca, w którym Bóg spotyka się z człowiekiem, a człowiek z Bogiem” (s. 3).

Słowo wstępne biskupa warmińskiego wydrukowano również po niemiecku i angielsku, opuszczając jednak ważny podpis: Edmund Piszcz.

Autorem tekstu książki, wprowadzenia i opisów jest historyk sztuki mgr Andrzej Rzempoluch.

Opisy kościołów są rzeczowe, zawierają najważniejsze informacje co do budowy kościoła i wartości artystycznej wyposażenia jego wnętrza. Informacje mogłyby być obszerniejsze, tym bardziej że na każdej stronie pozostało sporo wolnego miejsca. Warto odnotować znamienne stwierdzenie autora: „Jednak, gdy się ogląda

dawne kościoły protestanckie, zajęte po 1945 r. przez katolików, należy zwrócić uwagę na fakt, że niemal cała warstwa obrazowa w tych obiektach nadal związana jest z tamtym wyznaniem, a tylko zasadnicze akcenty organizacji wnętrza świątyni i przywieszzone z ojcowizny przedmioty kultu jednoznacznie określają obecnych właścicieli” (s. 5). Stwierdzenie to jest ważne, gdyż czasem słyszy się głosy obwiniające katolików na Mazurach o działania destruktywne.

W omawianej książce zaprezentowano kościoły z następujących miejscowości: Olsztyn, Barczewo, Święta Lipka, Kętrzyn, Bartoszyce, Stoczek Klasztorny, Lidzbark Warmiński, Dobre Miasto, Orneta, Krosno, Braniewo, Frombork, Pasłęk, Elbląg, Malbork, Kwidzyn, Morąg, Giętrwałd. A więc na 18 prezentowanych miejscowości aż 11 świątyni pochodzi z Warmii, pozostałe z Powiśla i Mazur.

Jakie były kryteria doboru? Najprawdopodobniej historyczno-artystyczne, co potwierdza poczesne miejsce Warmii w tym względzie wobec sąsiedztwa. Wydaje się jednak, iż wśród kościołów Powiśla i Mazur można by odnaleźć jeszcze sporo wspaniałości.

Jakość zdjęć ogólnie dobra, chociaż można byłoby kryteria doboru podwyższyć. Odnosi się niekiedy wrażenie, iż opublikowano te zdjęcia, którymi akurat dysponowano. Na uwagę zasługują zdjęcia z lotu ptaka, rzadko prezentowane. Niedosyt sprawia brak zewnętrznego ujęcia kościoła św. Katarzyny w Braniewie. Zdjęcia katedry we Fromborku, również na okładce, można było zastąpić lepszymi, bez zbędnych rusztowań budowlanych. Przy Olsztynie, biorąc pod uwagę kolejność opisów, winno być najpierw zdjęcie współkatedry od zewnątrz, a potem wnętrza.

Można by wyrazić pewne życzenie odnośnie układu graficznego poszczególnych stron. Zastosowanie pionowych szpalt, dobre w gazecie, nie wyszło na korzyść książki. Tu, gdy ma się tyle wolnej przestrzeni na stronie, można by z powodzeniem pozwolić sobie na układ poziomy i to nawet z nieco większą czcionką.

Publikacja dobra i potrzebna. Przy wznowieniach warto ją uzupełnić i ulepszyć.

2. Wiesław Białkowski: *Olsztyn lädt ein*. Olsztyn 1991, s. 46. Druk: Pracownia Poligraficzna M. Gardzielewskiego.

Autor Wiesław Białkowski rozpoczyna opis Olsztyna od podania położenia, dziejów miasta, zwłaszcza okresu „po wyzwoleniu” (s. 9–11). Z kolei informuje, co warto zwiedzić w Olsztynie, zatrzymując się szerzej przy Starym Mieście, a szczególnie przy zamku, muzeum, „katedrze”, Wysokiej Bramie. Autor opisuje centrum miasta, zwracając uwagę na ratusz, na kuranty jego wieży, kino „Kopernik”, „Dom Polski”, pomnik wdzięczności dla Armii Czerwonej, architekturę secesyjną, planetarium, obserwatorium astronomiczne, halę sportowo-widowiskową. W dziale „Nowy Olsztyn” autor prezentuje osiedla mieszkaniowe, fabrykę opon, Akademię Rolniczo-Techniczną. Kończy omówieniem terenów wypoczynkowych Olsztyna, do których zalicza jez. Ukiel i park leśny.

Broszura adresowana wyraźnie do turysty niemieckiego, ale chyba z ówczesnej NRD. Autor zaprezentował popularny opis Olsztyna. Sporo w nim uproszczeń,

przeplatających się ze zdaniem na temat wszelakich osiągnięć w okresie ostatniego czterdziestolecia. Odnosi się wrażenie, iż tekst był pisany przed 1989 r.

W broszurze znalazło się 35 zdjęć z Olsztyna, wykonanych przez R. Czerwińskiego, K. Dąbrowskiego, A. Stachurskiego. Jakość zdjęć różna. Niektóre można zaliczyć do staroci, inne do już publikowanych.

Broszurę drukowała Pracownia Poligraficzna Marka Gardzielewskiego w Unieście k. Olsztyna. Druk ogólnie dobry. Rażą nierówne odstępy między wierszami. Autorem opracowania graficznego był Mieczysław Romańczuk.

Do przeczytania broszury zachęcił mnie nadruk na stronie tytułowej: *IV Pielgrzymka Ojca Świętego Jana Pawła II do Polski* oraz mapa z miastami, które odwiedzał Papież, bez Częstochowy. Byłem ciekaw, czy jest to tylko akcent reklamowy, czy też ma jakieś odbicie w prezentowanej treści.

Problematyki religijnej i kościelnej autor w zasadzie nie podejmuje. Owszem są trzy zdjęcia kościoła św. Jakuba, określanego przez autora jako „katedra”, zamiast współkatedra. Autor poświęca kościołowi św. Jakuba 18 wierszy (s. 24), traktujących wyłącznie w aspekcie architektury i wystroju artystycznego wnętrza. O innych kościołach Olsztyna, o katolickiej przeszłości i teraźniejszości Warmii i Olsztyna ani słowa. Sądzę, że wydawca mógł śmiało zrezygnować z reklamy papieskiej. A wydawcami były Centrum Informacji Turystycznej, Oddział w Olsztynie, oraz Miejski Wydział Kultury i Sztuki. Wydział Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki w Olsztynie. Wydawców podano tylko w przekładzie na język niemiecki, z błędami ortograficznymi.

3. Ks. Ireneusz B r u s k i: *Przybywam do Was. Jan Paweł II w Olsztynie 5-6 VI 1991*. Olsztyn. Wydawnictwo „Pojezierze” 1991, s. 80. Druk: Zakład Poligraficzny „Spręcograf”. ISBN 83-7002-436-X.

Książka składa się ze wstępu, trzech rozdziałów oraz działu informacji. We wstępie autor prezentuje myśl przewodnią wizyty Ojca św. Jana Pawła II w Polsce *Bogu dziękujcie — Ducha nie gaście*, omawia treść poszczególnych rozdziałów, dziękuje wydawcom i oddaje swą publikację w ręce czytelników — uczestników IV Pielgrzymki Papieskiej.

W rozdziale pierwszym *Nasz Gość* autor podaje zestaw najważniejszych dat i wydarzeń z życia kardynała Karola Wojtyły, informuje bardzo krótko o poprzednich pielgrzymkach papieskich do Polski. W dziale *Czekamy na Ciebie Ojciec Święty* drukuje fragmenty listu pasterskiego biskupa Edmunda Piszczka z okazji przyjazdu Ojca św. Jana Pawła II do Olsztyna oraz wypowiedzi przedstawicieli społeczeństwa.

W rozdziale drugim *Nasz Dom* autor podaje krótkie informacje o diecezji warmińskiej, jej dziejach i stanie obecnym. Cenne są tu niektóre dane statystyczne. Do tego dochodzi zarys historii Warmińskiego Seminarium Duchownego do 1991 roku.

Rozdział trzeci *Spotkanie* podaje program IV Pielgrzymki Papieskiej do Polski w dniach od 1 do 9 czerwca 1991 r., a także szczegółowy plan pobytu Jana Pawła II w Olsztynie w dniach 5 i 6 czerwca, opatrzone dobrymi mapkami szkicowymi tras

przejazdowych Dostojnego Gościa. W rozdziale tym znalazły się także życiorysy nowych błogosławionych polskich, mianowicie Józefa Sebastiana Pelczara, Bolesławy Lament i Rafała Melchiora Chylińskiego.

Książka została wzbogacona *Informacjami dodatkowymi* w postaci adresów kościołów i kaplic katolickich Olsztyna i okolicy, a także innych wyznań. Ponadto podano adresy parkingów samochodowych w Olsztynie dla pielgrzymów przybywających na spotkanie z Ojcem św. Całość kończy bibliografia.

Na okładkach zewnętrznych, barwnych, zaprezentowano portret Ojca św. Jana Pawła II oraz projekt ołtarza papieskiego w Olsztynie. Wewnętrzne strony okładek podają plan terenu przy stadionie *Stomil* w Olsztynie, gdzie Ojciec św. odprawił mszę św. oraz informację o wystawie filatelistycznej.

Książka została zaadresowana do pielgrzyma zdążającego na uroczystości papieskie do Olsztyna. Napisana została prosto i popularnie, może aż zbyt nadto. Z tego względu pominięte zostały niektóre informacje istotne, a podano sporo drugorzędnych, oczywistych. Mimo tych braków wydaje się, że książka spełniła swoją rolę, którą była informacja dla pielgrzyma. Wydana została na krótko przed przyjazdem Ojca św. do Olsztyna i zdążyła dotrzeć na czas do czytelnika.

4. *Kurier Olsztyński. Przegląd Wiadomości Miejskich*. Nr 1. Olsztyn 5-6 czerwca 1991 s. 10. Wydano nakładem Rady Miejskiej w Olsztynie.

Pomijam w zasadzie prasę olsztyńską i jej relacje na temat przygotowań i przebiegu samej wizyty papieskiej, gdyż jest to odrębny temat. Tu chciałbym jednak zaprezentować *Kurier Olsztyński* nr 1, gdyż ta jednodniówka została wydana z racji specjalnej, jaką była wizyta Ojca św. Jana Pawła II w Olsztynie.

Stopka redakcyjna informuje, iż redaktorem prowadzącym był Ryszard Ustyjańczuk, a w skład kolegium redakcyjnego wchodził: Józef Grzegorzczak, Lech Kryszalowicz, Jerzy Uścińowicz, Ryszard Ustyjańczuk. Redaktorem technicznym była Halina Piotrowska, a zdjęcia wykonał Eugeniusz Rudzki. *Kurier* został wydany staraniem Rady Miejskiej w Olsztynie. Redakcja dziękuje za pomoc przy wydaniu pisma Wydziałowi Duszpasterskiemu Kurii Biskupiej w Olsztynie oraz Związkowi Polskich Artystów Plastyków w Olsztynie.

Kurier Olsztyński składa się z artykułów poświęconych osobie papieża Jana Pawła II i jego zbliżającej się wizycie w Olsztynie, problematyce ogólnomiejskiej i anonsów reklamowych. Stronę tytułową otwiera wypowiedź Jerzego Bukowskiego, prezydenta Olsztyna, *Gdy będę miał zaszczyt witać*. Zdobi ją również portret Ojca św. Jana Pawła II. Na uwagę zasługują artykuły Marii Grzegorzczak *Blżej nadziei niż strachu* oraz Michała Zimnickiego *Chciałbym zobaczyć ludzi*. Inne informacje dotyczą wakacyjnych pobytów kardynała Karola Wojtyły na Mazurach i Warmii, zamachu na Jego życie 13 maja 1981 r., przygotowań do wizyty papieskiej w Olsztynie, Seminarium Duchownego *Hosianum*, wspólkatydy św. Jakuba i tras przejazdu Jana Pawła II po Olsztynie uzupełnionych czytelną mapką. Sporo drobnych informacji podano o Instytucie Kultury Chrześcijańskiej im. Jana Pawła II w Olsztynie, najszerzej na s. 2 przez Dorotę Wardowską. Pozostałe materiały dotyczą spraw ogólnomiejskich, trochę historii miasta, nieco

teraźniejszości i przyszłości. Warto odnotować wywiady z Romanem Kuczyńskim, przewodniczącym Rady Miejskiej i Jerzym Bukowskim, prezydentem miasta. Barwne strony okładkowe robią na czytelniku dobre wrażenie.

Jednodniówka w jakimś zakresie spełniła swój cel, zarówno w odniesieniu do wizyty papieskiej, jak i do spraw ogólnomiejskich. Czytelnik jednak odnosi wrażenie, iż przygotowywano ją w pośpiechu, stąd też wiele drobnych usterek. Można ich było uniknąć przy małym zastanowieniu się. Najmocniej jednak na *Kurierze Olsztyńskim* zaciążyły pewne dziennikarskie nawyki do szukania sensacji. Można było podać więcej rzeczowej informacji, tak potrzebnych dla wielotysięcznych rzesz pielgrzymów, przybywających do Olsztyna na spotkanie z Janem Pawłem II.

5. *Pielgrzymka Ojca Świętego Jana Pawła II do Świętego Kościoła lokalnego Diecezji Warmińskiej. „Chrystus — drogą, prawdą i życiem”* (J 14,6). Olsztyn 5-6 VI 1991 s. 40. Druk: Diecezjalny Zakład Poligraficzny w Olsztynie.

Książeczka ta, którą opracował ks. dr Władysław Nowak, w układzie graficznym ks. dr. Jana Górnego, posiada kilka tytułów. Obok wyżej podanego na stronie tytułowej, barwna okładka zewnętrzna w partii górnej informuje, iż jest to *Liturgia Eucharystyczna sprawowana przez Ojca Św. Jana Pawła II w Olsztynie*, a w części dolnej: *Warmia, Powiśle i Mazury na spotkaniu z Janem Pawłem II 6 czerwca 1991 r. godz. 10⁰⁰*.

Omawiana książeczka zawiera głównie teksty liturgiczne modlitw i pieśni ze mszy św. koncelebrowanej w Olsztynie pod przewodnictwem Ojca św. Jana Pawła II (s. 5-37). Ponadto wydrukowano w niej program IV Pielgrzymki Jana Pawła II do Polski i plan pobytu Ojca św. w Olsztynie (s. 2), wykaz zespołów chóralnych i muzycznych, uświetniających uroczystą mszę św. papieską (s. 4), plan terenów przy stadionie *Stomil*, gdzie odbyły się uroczystości, krótkie życiorysy Sług Bożych: Stanisława Hozjusza, Reginy Protmann i Józefa Englinga wraz z modlitwami (s. 38 n.), oraz program XII Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej w Olsztynie, zawierający wykaz imprez kulturalnych towarzyszących wizycie Ojca św. Jana Pawła II (s. 40).

Całość została wzbogacona barwnymi ilustracjami. Pięć prezentuje zdjęcia z *MISSALE SECUNDUM DIOECESIM WARMIENSEM*. Mszał ten, wydany staraniem biskupa warmińskiego Łukasza Waczenrode, wydrukował Fryderyk Ruch de Dambach w 1497 r. w Strasburgu. Inkunabuł znajduje się w zbiorach Biblioteki Warmińskiego Seminarium Duchownego w Olsztynie. Ponadto książeczka zawiera ilustracje z portretem Jan Pawła II na okładce zewnętrznej oraz zdjęcia katedry we Fromborku, całostronicowe, i w mniejszych formatach kościoła św. Jakuba, określonego tu jako „katedra”, budynków seminaryjnych w Olsztynie-Redykajnach, Szpitala Dziecięcego i terenów przy stadionie *Stomil*. Niestety, poza zdjęciem współkatedry, jakoś pozostałych jest niska. Są to zdjęcia amatorskie, a na dodatek zdjęcie katedry we Fromborku jest ustawione krzywo i ukazuje wejście główne przesłonięte rusztowaniami.

6. *Liturgia Słowa Bożego, celebrowana przez Ojca Świętego Jana Pawła II z udziałem katolickiego laikatu polskiego w Konkatedrze Warmińskiej św. Jakuba w Olsztynie 06.06.1991 r. godz. 15²⁰*. B. m. i r. w. (Olsztyn 1991) s. 16. Druk: Diecezjalny Zakład Poligraficzny w Olsztynie.

Autorem opracowania jest ks. dr Władysław Nowak, a układu graficznego ks. dr Jan Górny. Tytuł odpowiada treści książeczki. Zawiera ona teksty liturgicznego powitania Ojca św. Jana Pawła II u progu współkatedry (s. 3-4), nabożeństwa Słowa Bożego (s. 5-11) oraz błogosławieństwa apostołskiego (s. 11-15). Okładkę zewnętrzną zdobi barwna ilustracja Ojca św. Jana Pawła II, na wewnętrznych stronach znajdują się zdjęcia cudownego obrazu Matki Boskiej Gietrzwałdzkiej oraz współkatedry św. Jakuba w Olsztynie.

7. *Jan Paweł II w Olsztynie 5-6 czerwca 1991. „... imieniu tego co było i tego co jest, dziękuję Warmii za papieża”*. Redakcja książki ks. Jan G ó r n y. Olsztyn. Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne i Wydział Duszpasterski Kurii Biskupiej 1991, s. 24 i 57 il. Druk: Diecezjalny Zakład Poligraficzny w Olsztynie.

Książkę otwiera słowo wstępne biskupa warmińskiego dr. Edmunda Piszczka pod tytułem *Wielki Dzień Olsztyna* (s. 3 n). Biskup dokonuje krótkiego przeglądu wizyty Ojca św. Jana Pawła II w Olsztynie. Zwraca uwagę na wartości papieskiego przesłania, mianowicie prawdę, wolność oraz miejsce i perspektywy człowieka w Kościele. Biskup wyraża nadzieję, „że słowa, jakie Jan Paweł II do nas skierował, ...zrodzą w nas określone owoce dobra, prawdy i miłości, owoce tak niezbędne w naszym indywidualnym i społecznym życiu” (s. 4).

Książka składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza publikuje przemówienia z wizyty Ojca św. w Olsztynie, mianowicie słowa Jana Pawła II wypowiedziane w Szpitalu Dziecięcym, podczas mszy św. przy stadionie oraz na spotkaniu z laikatem katolickim we współkatedrze św. Jakuba w Olsztynie. Z przemówień biskupa warmińskiego książka zawiera słowo powitalne na rozpoczęcie mszy św. w Olsztynie.

Druga część książki prezentuje 57 barwnych zdjęć z pobytu Ojca św. Jana Pawła II w Olsztynie, od powitania na lotnisku, poprzez poświęcenie Warmińskiego Seminarium Duchownego w Olsztynie-Redykajnach, wizytę w Szpitalu Dziecięcym, mszę św. przy stadionie, spotkanie z laikatem w kościele św. Jakuba, aż po pożegnanie przed odlotem do Włocławka. Zdjęcia wykonali: M. Matczak, W. Łączyński, M. Fertner, K. i R. Rzepecki.

8. *Jan Paweł II w Olsztynie. Warmia, Powiśle i Mazury na spotkaniach z Janem Pawłem II. Olsztyn 5-6 06 1991.*

Video-film zrealizowany na zamówienie Wydziału Duszpasterskiego Kurii Biskupiej w Olsztynie.

Scenariusz i konsultacja: ks. Jan G ó r n y. Zdjęcia: Waldemar K o l s i c k i, Jerzy O l a k, Tomasz R a d z i e m s k i.

Realizacja i montaż: Krzysztof W o ł o c z k o.

Produkcja: Studio Telewizji Kasetowej Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie.

Wideo-film z pobytu Ojca św. Jana Pawła II w Olsztynie jest kroniką i zapisem pamiętnych wydarzeń i uroczystości z 5 i 6 czerwca 1991 r. Kasetę podaje jego tytuły jako *Jan Paweł II w Olsztynie. Warmia, Powiśle i Mazury na spotkaniach z Janem Pawłem II, Olsztyn 5-6 06 1991*. Sam film nosi tytuł inny, mianowicie *Jan Paweł II w Olsztynie z podziałem na 5.06.1991 oraz 6.06.1991*.

Film rozpoczyna się od krótkich ujęć z Olsztyna, udekorowanego i oczekującego na przybycie Ojca św. Jana Pawła II, po czym pokazuje powitanie papieża na lotnisku w Olsztynie-Dajtkach. Z kolei następuje przejazd ulicami miasta do Seminarium Duchownego przy ul. Hozjusza, powitanie Ojca św. Jana Pawła II przez rektora ks. Kazimierza Torłę, przywitanie papieża z alumnami i poświęcenie budynku. Kolejny dzień wizyty papieskiej ukazuje spotkanie z dziećmi chorymi i służbą zdrowia przed Szpitalem Dziecięcym w Olsztynie, a następnie mszę św. przy stadionie *Stomil*. Końcowa partia filmu prezentuje spotkanie z laikatem i nabożeństwo słowa Bożego we współkatedrze św. Jakuba w Olsztynie. Film kończy się na ul. Staszica odjazdem Ojca św. Jana Pawła na lotnisko.

Film stara się wiernie oddać przebieg oficjalnych spotkań z Ojcem św. Janem Pawłem II w Olsztynie. Oczywiście można dyskutować nad montażem całości. Nie jest to prosta sprawa, gdy dwudniową wizytę trzeba zmieścić w 150 minutach filmu. Szkoda jednak, że nie pokazano błogosławieństwa chorych dzieci w samym szpitalu. Najszerzej, i słusznie, potraktowano mszę św. przy stadionie, homilię i przemówienia papieża. Zadowala również spotkanie z laikatem we współkatedrze. Osobiście wolalbym zobaczyć i pożegnanie Ojca św. Jana Pawła na lotnisku, przed odlotem do Włocławka, zamiast przydługich scen przed wejściem do współkatedry św. Jakuba.

9. *IV Pielgrzymka Jana Pawła do Ojczyzny 01.06 — 09.06.1991 r.* Redakcja książki ks. Jan G ó r n y. Olsztyn: Wydział Duszpasterski Kurii Biskupiej b.r.w. (1991) s. 272. Druk: Diecezjalny Zakład Poligraficzny w Olsztynie.

Książka rozpoczyna się słowem wstępnym biskupa warmińskiego *Bogu dziękujcie — Ducha nie gaście*.

Książka zawiera zbiór wszystkich przemówień i homilii Ojca św. Jana Pawła II, jakie wygłosił w czasie swej IV Pielgrzymki do Polski. Do tego dochodzą przemówienia biskupów ordynariuszy tych diecezji, które papież odwiedził, a więc: Koszalin, Rzeszów, Przemyśl, Lubaczów, Kielce, Radom, Łomża, Olsztyn, Włocławek, Płock, Warszawa. W książce wydrukowano również przemówienia powitalne prezydenta Rzeczypospolitej Lecha Wałęsy oraz prymasa Polski. J. Em.

Józefa kardynała Glempa. Na szczególną uwagę zasługuje wydrukowanie pełnych tekstów przemówień Jana Pawła II, jakie w Warszawie wygłosił podczas spotkań z władzami państwowymi, z korpusem dyplomatycznym, z ludźmi kultury i nauki. Wśród przemówień nie zabrakło tekstów mów powitalnych ze spotkań ekumenicznych w katedrze prawosławnej w Białymstoku i zborze ewangelicko-augsburskim w Warszawie, czy też ze społecznością żydowską.

Teksty przemówień zostały wzbogacone dokumentacją fotograficzną. Książka zawiera 78 stron barwnych ilustracji.

W omawianej książce znalazły się też materiały z wizyty papieskiej w Olsztynie. Wydrukowano wszystkie przemówienia papieża Jana Pawła II, również przy poświęceniu Seminarium Duchownego, jak i biskupa warmińskiego Edmunda Piszczka. Olsztyńską część pielgrzymki papieskiej uzupełnia 20 stron ilustracji.

Końcowe strony książki (s. 267-270) zawierają program IV Pielgrzymki Ojca św. Jana Pawła II do Polski.

Książka jest cennym wydawnictwem i pamiątką wizyty Ojca św. Jana Pawła II w Polsce w 1991. Ma pewne braki, które utrudniają korzystanie z niej. Brak przede wszystkim dokładnego spisu treści drukowanych przemówień. To, co znajduje się ćwiartce strony 272, nie jest w stanie tej ważnej dla czytelnika pozycji zastąpić. Mam też zastrzeżenia do zastosowanej oprawy książki. Klej na grzbiecie nie wytrzymuje nawet jednego przeczytania, kartki wypadają z całości.

10. *Spotkanie Jana Pawła II z młodzieżą świata. Jasna Góra 14-16 VIII 1991 r.*
Opracowanie redakcyjne ks. Jan G ó r n y. Olsztyn — Jasna Góra: Wydział
Duszpasterski Kurii Biskupiej — Wydawnictwo Zakonu Paulinów b.r.w.
(1991) s. 104. Druk: Diecezjalny Zakład Poligraficzny w Olsztynie.

Książkę otwiera słowo wstępne biskupa warmińskiego dr. Edmunda Piszczka, który wychodzi ze słów św. Pawła *Otrzymaliście Ducha przybrania za synów* (Rz 8,15) i motywu spotkania młodzieży na Jasnej Górze. Zwraca uwagę na wyjątkowy charakter VI Światowego Dnia Młodzieży w Częstochowie, w której uczestniczyły rzesze młodzieży z postkomunistycznego Wschodu. Przypomina, iż Ojciec św. Jan Paweł II w dniach od 13 do 16 sierpnia odbywał drugą część IV Pielgrzymki do Ojczyzny. Przed przybyciem do Częstochowy odwiedził Kraków i Wadowice, głosząc Słowo Boże, poświęcając instytucje i kościoły, błogosławiąc wiernemu ludowi. Biskup Edmund Piszcz w swoim słowie wstępnym akcentuje ścisły związek synostwa Bożego ze zobowiązaniem wobec Boga i ludzi, a idei spotkania w duchu i prawdzie z obecnością i miłością.

Pierwsza część książki, zatytułowana „Obchody VI Światowego Dnia Młodzieży” (s. 7-23) informuje o poprzednich spotkaniach, szerzej natomiast o wizycie Ojca św. na Jasnej Górze w dniach od 14 do 16 sierpnia. Rozdział ten zawiera również informacje o spotkaniu Jana Pawła II z Radą Miejską Częstochowy, z uczestnikami Kongresu Teologów Europy Środkowo-Wschodniej, z poświęcenia Seminarium Duchownego w Częstochowie i pożegnania z młodzieżą na Jasnej Górze. Nie wiadomo, kto był autorem tych opisów.

Druga część książki, zatytułowana „14 sierpnia — środa”, „15 sierpnia — czwartek” i „16 sierpnia — piątek” (s. 23-101) podaje tekst homilii i przemówień Ojca św. Jana Pawła II, biskupów, przedstawicieli młodzieży i duchowieństwa. W tej części mieści się również 48 stron barwnych ilustracji, wykonanych przez Arturo Mari.

Książka jako dokument jest bardzo cenna. Zawiera wszystkie homilie i przemówienia wygłoszone na Jasnej Górze. Całość robi jednak wrażenie oficjalnego dokumentu, który był przygotowywany z wysokości wałów klasztornych, a nie z dołu placu jasnogórskiego i ulic Częstochowy. To samo stwierdzenie można odnieść do prezentowanych w książce ilustracji. Nie czuje się w książce tłumy, ani różnorodności grup młodzieży z wielu krajów Europy i świata, młodzieżowego entuzjazmu i modlitwy.